

Zagotovila matice manjšini

»Zavlačevanje v pripravah in sprejemanju ustreznega zaščitnega zakona vzbuja našo zaskrbljenost tako zaradi nerešene živiljenjsko pomembnega vprašanja za razvoj Slovencev v Italiji, kakor tudi zaradi tega, ker tako zavlačevanje izrabljajo posamezne politične sile, ki s preživelih političnih pozicij delujejo proti slovenski narodnostni skupnosti, proti odprti meji in proti dobrim jugoslovansko-italijanskim odnosom. Socialistična republika Slovenija in Jugoslavija v celoti podpirata zahteve slovenske narodnostne skupnosti, da republika Italija čimprej sprejme takšen zaščitni zakon, ki bo omogočil enako in nepogojevano zaščito za Slovence v vseh 35 občinah tržaške, goriške in videmske pokrajine, v katerih Slovenci živijo, delajo in soustvarjajo italijansko družbo.«

Tako je med drugim dejal predsednik slovenske vlade Dušan Sinigoj v svojem nastopu v skupščini Socialistične republike Slovenije v torek, 15. t.m. Zasedanje je bilo v celoti posvečeno položaju slovenske narodne manjšine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. Na zasedanju so bili prisotni predstavniki Slovencev iz Italije in Avstrije, ki so tudi posegli v razpravo. Iz Italije so sodelovali Ferruccio Clavora za Benečijo, Stojan Spetič za KPI, Rafko Dolhar za Slovensko skupnost, Filibert Benedetič za PSI, Klavdij Palčič za Slovensko kulturno gospodarsko zvezo in Marija Ferletič za Svet slovenskih organizacij. Iz Koroške sta bila prisotna predsednik Narodnega sveta Matevž Grilc in predsednik Zveze slovenskih organizacij Feliks Wieser.

O položaju Slovencev v zamejstvu so spregovorili tudi član predsedstva Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Jože Hartman, predsednik komisije za mednarodne odnose v slovenski skupščini Rudi Čačinovič in predsednik Zveze pisateljev Jugoslavije Ciril Zlobec.

»V stikih in pri sodelovanju s sosednimi državami je treba na vseh ravneh izražati, je zaključil svoj nastop predsednik slovenske vlade Dušan Sinigoj, našo pripravljenost in hkrati poudarjati tudi prepričanje, da bodo sosednje države sodelovanje z nami uresničevale na medsebojno dogovorjenih osnovah in na skupno sprejetih mednarodnih obveznostih. To bi pomenilo nov korak pri medsebojnem prijateljskem povezovanju sosednjih držav in bi še naprej prispevalo k sožitju in razvoju v tem delu Evrope.«

nadaljevanje na 3. strani ■

Nepričakovan razplet ugrabitve potniške ladje »Achille Lauro«

Craxijeva vlada odstopila

V svoji prejšnji številki smo na tej strani objavili članek z naslovom »Craxi in Andreotti pred težko preizkušnjo«. Tedaj seveda nismo vedeli, kako se bodo odvijali dogodki okrog ugrabitve potniške ladje »Achille Lauro«, na krovu katere je nad 400 ljudi bilo prepuščeno na milost in nemilost štirim palestinskim teroristom. Slutili pa smo, da bo ta novi primer mednarodnega gusarstva in terorizma spravil v velikansko zagato predsednika Craxija in zunanjega ministra Andreottija, se pravi oba ključna politika v Italiji. V mednarodni javnosti sta oba znana, da imata dobre stike z arabskim svetom in da tudi podpirata voditelja Organizacije za osvoboditev Palestine Arafata. To je prišlo ponovno jasno na dan prav z razpletom dogodkov okrog potniške ladje »Achille Lauro«. Craxi se je javno zahvalil Arafatu za njegovo odločilno pomoč pri predaji palestinskih teroristov egiptovskemu oblastem. Kmalu po predaji pa se je celotna zadeva silno zapletla, ker so palestinski teroristi umorili ameriškega državljana in njegovo truplo kratkomalo vrgli v morje. Na zločin ameriška vlada nikakor noče pozabiti. V akcijo je tako stopil sam predsednik Reagan, ki je odredil, naj ameriška bojna letala kratkomalo prestrežejo egiptovsko

potniško letalo, na krovu katerega so bili palestinski teroristi, ki bi jih egiptovske oblasti morale v smislu sporazuma, ki so ga bile dosegle z Italijo, izročiti Organizaciji za osvoboditev Palestine. Na letalu je bil tudi glavni pogajalec, palestinski voditelj Abu Abas, čigar izročitev zahteva ameriška vlada, češ da je v resnici odgovoren za ugrabitve ladje in za umor ameriškega državljana, judovskega porekla.

Palestinski teroristi in Abu Abas so po zaslugi ameriškega predsednika Reagana dejansko bili na voljo italijanskim oblastem, da bi proti njim ustrezno ukrepale. Toda pri tem se je italijanska stran obnašala tako, da se ji lahko upravičeno očita dvoličnost. Obdržala je štiri palestinske teroriste, ki so bili ugrabili ladjo, v zaporu, medtem ko je dovolila, da je Abu Abas zapustil Italijo in se z jugoslovanskim potniškim letalom odpeljal v Beograd. Craxi in Andreotti sta kratkomalo prezrla prošnjo in predlog ameriškega predsednika Reagana, naj se Abu Abas vsaj toliko časa obdrži na italijanskih tleh, da bi mogla pristojna italijanska sodna oblast proučiti dokaze, ki jih ameriška vlada navaja v podporo lastnih trditve, češ da je Abu Abas zločinec.

Ne glede na izvajanja predsednika Craxija

nadaljevanje na 3. strani ■

OB 10-LETNICI PODPISA OSIMSKEGA SPORAZUMA
priredi Slovenska skupnost 10. novembra

Manifestacijo v Osimu

Spored:

- Sobota, 9. novembra, ob 14. uri odhod z avtobusom, ob 21. uri večerja in prenočišče.
- Nedelja, 10. novembra, ob 10. uri manifestacija v Osimu.
Ob povratku ogled republike San Marino.

Prijave in informacije:

TRST Tel. 69126 (od 17. do 19. ure)
DEVIN-NABREŽINA Tel. 299509
DOLINA Tel. 281069 - 228924
ZGONIK Tel. 229376
ZAHODNI KRAS Tel. 225305 - 225451
VZHODNI KRAS Tel. 910327
GORICA Tel. 84407

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 20. oktobra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Slovenske popevke; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Profesor Modrinjak« (Norman Hunter - Aleksander Zorn); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Prva repriza: »Hej, tovariši!«; 15.40 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditelj; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 21. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 40 let slovenskih radijskih oddaj v Trstu; 8.40 Slovenska popevka; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Georges Bizet: Carmen; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Cecilijanka 1984: mešani zbor iz Sveč na Koroškem, moški zbor »Mirko Filej« iz Gorice in mladinski zbor Bilje-Orehovlje-Miren; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Iz šolskega sveta; 15.00 Otroški kotichek: »V deželi pravljic«; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Sopranistka Alide Maria Salvetta in pianist Antonio Ballista izvajata Chopinove samospeve in mazurke; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 22. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Nediški zvon; 8.40 Slovenska popevka; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Georges Bizet: Carmen; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Med Brdi in [adranom; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Sopranistka Alide Maria Salvetta in pianist Antonio Ballista izvajata Chopinove samospeve in mazurke; 18.00 Iz natečaja za izvirne radijske igre Radia Trst A: Marija Petaros: »Pr zdraunike«, veseloigra v narečju; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 23. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Primorska diaspora v svetu; 8.40 Slovenska popevka; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor in tamburaški ansambel »France Prešeren« iz Boljunca; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 Igraj se z nami tudi ti!; 16.00 Zbornik: Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Operne uverture in medigre igra orkester Zagrebške filharmonije; 18.00 Poezija slovenskega zapada; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 24. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Od Milj do Devina; 8.40 Slovenska popevka; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert RAI iz Turina; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Slovenska popevka; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Čas in prostor: Ne prezrimol!; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mednarodno zborovsko tekmovanje »Guido d'Arezzo«; 18.00 40 let slovenskih radijskih oddaj v Trstu; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 25. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Na goriškem valu; 8.40 Slovenska popevka; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30-13.00 Pisani listi: Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov 1984: dekliski zbor Devin, mešani zbor Mačkolje in ženski zbor Rentabor; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Čas in prostor: Povejmo v živo!; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinist Črtomir Šiško, pianist Janko Šetinc; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 26. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica za dobro jutro - Narodnozabavna glasba; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Kulturni dogodki; 8.40 Slovenska popevka; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Cankarjevem domu v Ljubljani; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Čas in prostor: Anketa o mladinski brezposelnosti; 15.00 Otroški kotichek: »Skrito-odkrito«; 16.00 Diskografija Slovencev v Italiji; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianistka Fiorenza Ozbol s šole Glasbene matice v Gorici; 18.00 Dramsko vetrovnica: Janez Povše: »Za plačilo ti prinašam slovo«;

Nobelove nagrade za medicino, ekonomijo in za mir

Nobelova nagrada za medicino je bila podeljena dvema ameriškim zdravnikom, ki delujeta v zavodu za molekularno genetiko vseučilišča v Texasu. Nagrajena sta bila Michael in Joseph Goldstein, ki sta prišla do pomembnih odkritij pri nadzoru vanju metabolizma kolesterola. Z rezultati, ki sta jih dosegla Brown in Goldstein, trdi švedski odbor za Nobelovo nagrado, je znanost naredila velik korak v nadzoru vanju procesov, ki zadevajo kolesterol in bolezn, ki jih snov povzroča v človeškem organizmu.

Švedska akademija znanosti pa je Nobelovo nagrado za ekonomijo podelila ameriški ekonomistu italijanskega porekla Franku Modiglianiju. Prof. Modigliani predava na zavodu »Massachusetts Institute of Technology« in je tudi ugleden svetovalec ameriške »Federal reserve«.

V motivaciji je odbor za Nobelovo nagrado poudaril Modiglianijeve študije na področju varčevanja in finančnega tržišča, še posebej glede na družinsko varčevanje.

Nobelovo nagrado za mir pa so tudi letos podelili mednarodni organizaciji, tokrat

zdravniški ustanovi IPPNW. Gre za združenje zdravnikov, ki deluje za preprečitev jedrske vojne. Organizacija ima svoj sedež v Bostonu, predsedujeta pa ji soustanovitelja znana zdravnika kardiologa Američan Bernard Lown in Jevgenij Cazov, ki je bil med drugim tudi osebni zdravnik sovjetskih državnikov.

Obema predstavnikoma te ustanove je novico sporočil pristojni norveški odbor. Nagrado pa bodo podelili 10. decembra.

—o—

VOLITVE NA POLJSKEM

Glasnik poljske vlade Urban je dejal, da so Poljaki zavrnilo poziv Solidarnosti k bojkotu volitev. Urban je navedel podatek, ki govori o 75-odstotni udeležbi. Voditelji Solidarnosti so tudi ocenjevali, koliko ljudi se je po njihovi presoji podalo na volišča. Lech Walesa je dan po volitvah dejal, da je na področju Gdanska volilo le nekaj več kot 50 odstotkov upravičencev. Naj dodamo, da je na zanjih parlamentarnih volitvah leta 1980 udeležba dosegla skoraj 99 odstotkov.

UMRL JE BEKIR ČELENK

V Ankari je 14. t.m. iznenada umrl Bekir Čelenk, ki je gotovo bil ključni obtoženec na rimskem procesu proti skupini teroristov, obtoženih atentata na papeža. Bekir Čelenk je umrl zaradi srčne kapi, ki ga je zadela v vojaški bolnišnici Mamah v Ankari. Nemudoma so ga prepeljali v bolnišnico, a je umrl med prevozom. Čelenk je bil več let v Sofiji, 6. julija pa so ga bolgarske oblasti nepričakovano vrnile Turčiji, ki ga je iskala, ker je bil osumljen, da je trgoval z mamili in orožjem ter da je dobavil orožje ekstremističnim skupinam, ki so proti koncu prejšnjega desetletja v medsebojnih spopadih povzročile več kot pet tisoč mrtvih.

Čelenka je — kot znano — zahtevala tudi Italija. Ali Agčà, ki je izvedel atentat na papeža, je namreč obtožil Čelenka, da je bil navdihovalec atentata in da mu

je tudi izročil veliko vsoto v zahodnonemških markah, da bi speljal naklep proti svetemu očetu. Zadnja leta je Bekir Čelenk mirno preživel na Bolgarskem, kjer je bil sicer v nekakšnem hišnem priporu tudi potem, ko je italijanski preiskovalni sodnik Martella izdal proti njemu mednarodno tiralnico pod obtožbo, da je bil neposredno vpleten v atentat na trgu sv. Petra. Čelenk pa je vedno in odločno zavračal vse obtožbe in je celo trdil, da ni nikoli videl atentatorja na papeža. Agčà pa je nasprotno menil, da mu je Čelenk omogočil življenje na Bolgarskem, ter mu dal denar, predvsem pa da ga je seznanil s prvim tajnikom sovjetskega veleposlaništva v Sofiji.

Vse obtožbe zdaj seveda padejo v vodo. Bekir Čelenk je bil star 50 let in se je večino svojega življenja ukvarjal s sumljivimi posli.

Srečanje z Josipom Vidmarjem

V Cankarjevem domu v Ljubljani je bilo v ponedeljek, 14. t.m., slavnostno srečanje z Josipom Vidmarjem, s predstavitevjo štirih njegovih najboljših knjig ob njegovem visokem življenjskem jubileju. Ob Vidmarjevi 90-letnici je najprej spregovoril predsednik Zveze književnikov Jugoslavije Ciril Zlobec, nato pa v imenu republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Franc Šetinc. Spregovorili so tudi predstavniki založniških hiš, pri katerih so najnovejše Vidmarjeve publikacije izšle. Ob koncu je nastopil še minister za kulturo Matjaž Kmecl, ki je vodil tudi krajši razgovor s slavljencem. Kmecl je pri tem poudaril veliko

Vidmarjevo skrb in zavzetost pri obravnavanju narodnostnega vprašanja. Vidmar je pri tem dejal, da mora slovenski narod še danes poudarjati in dokazovati upravičenost svojega boja za obstoj. Govoril je tudi o težkem položaju, v katerem živijo Zamejci in jim svetoval, naj z enotnim nastopom vodijo svoj boj in krepijo narodno samozavest, kar je bilo gibalo Osvobodilne fronte.

—o—

V Zambiji pa so se v nedeljo ponovno sestali voditelji opozicije belcev in črnih organizacij. Na zasedanju so se udeleženci strinjali, da je treba odpraviti apartheid, niso pa našli soglasja pri metodah.

Craxijeva vlada...

■ nadaljevanje s 1. strani

xija in zunanjega ministra Andreottija, češ da je Abu Abas užival diplomatsko imuniteto in da dejansko ni nikdar zapustil egipčevsko letalo, je jasno, da je na italijanski strani prevladala simpatija, da ne rečemo naklonjenost, do arabskega sveta in do Arafata še posebej. Italija je torej v tem primeru raje tvegala spor z Združenimi državami, kot da bi se zamerila Arafatu, oziroma arabskemu svetu.

Obrambni minister Spadolini, ki je tudi tajnik republikanske stranke, se s tako usmeritvijo v italijanski zunanji politiki ne strinja in je zato po krajšem posvetu s strankinim vodstvom sklenil sprožiti krizo vlade. Pri tem sklepu je prišla verjetno na dan tudi osebna užaljenost obrambnega ministra, ki je o razpletu zadeve s palestinskim voditeljem Abasom zvedel iz televizijskega dnevnika. Craxi in Andreotti sta mu torej prikrivala svojo namero.

Začenja se torej kriza vlade in italijansko politično življenje bo za nekaj časa povsem blokirano. Težave so precejšnje, kajti vzrok krize je ena temeljnih usmeritev v italijanski zunanji politiki, se pravi zavezništvo z Združenimi državami Amerike. Nihče seveda tega zavezništva ne postavlja v dvom, vendar obnašanje italijanske vlade v primeru zadnje palestinske teroristične akcije, jasno kaže, kako je nujno, da se v zunanji politiki ohrani premočrtnost, kajti nemogoče je, da bi zvižajača (inghippo) predstavljala eno njenih glavnih konstant.

ZAGOTOVILA MATICE MANJŠINI

■ nadaljevanje s 1. strani

Zasedanje v skupščini SR Slovenije je ponoven dokaz, kako se celotno slovensko politično vodstvo zanima za usodo Slovencev, ki živijo v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, in hkrati zagotovilo, kako naša manjšina lahko računa na razumevanje in podporo matice.

PROSTOR MLADIH

Pomembna zborovanja zamejskih skavtov

Slovenski zamejski skavti so pred dnevi imeli več pomembnih prireditev oziroma zborovanj tako na Goriškem kot na Tržaškem.

V jami pri Slivnem so imeli goriški skavti prestop v klan roverjev in popotnic. Klan se je obogatil za šest novih članov, med katerimi sta dva obljubila aktivnost, ostali štirje pa sodelovanje v organizaciji. V nedeljo, 13. t. m., so goriški skavti in skavtinje imeli občni zbor, ki je bil v prostorih župnijskega doma v Nabrežini. V prvem delu so poslušali izvajanja Vinka Ozbiča, ki je govoril o liku voditelja v skavtski organizaciji, njegovih dolžnostih in odgovornosti. V drugem delu pa so določili funkcije voditeljev v novem skavtskem letu.

V Finžgarjevem domu na Opčinah pa je bil občni zbor voditeljev skavtov na Tr-

Primorski dnevi na Koroškem

Kulturna izmenjava med Korošci in primorskimi kulturnimi delavci se je v zadnjih letih spet obnovila in utrdila. Od 12. do 20. oktobra prireja Krščanska kulturna zveza v Celovcu vrsto prireditev pod skupnim naslovom »Primorski dnevi«.

Niz prireditev se je začel v soboto, 12. oktobra, ko je v Dobri vasi nastopila igralska skupina PD Štandrež z veseloigro Janeza Povšeta »Milijonarji v oblakih« in pevci ukljanskega zbora. Uvodni večer je doživel lep sprejem pri koroških rojakih, ki so z veliko prisrčnostjo sprejeli goriške igralce in pevce iz Ukev.

Ob Krščanski kulturni zvezi so pri pobudi, kot soprireditelji sodelovali člani domačega prosvetnega društva »Srce«.

V Šmihelu se je v nedeljo, 13. t. m., predstavila »istrska vas«. V farni dvorani so namreč nastopili člani prosvetnega društva »Mačkolje«, ki so predstavili svojo vas in nastopili s pevskega zboroma.

Velik odmev je dosegla med koroškimi Slovenci oddaja v živo po celovškem radiu. Oddaja je bila posvečena problematiki Slo-

vencev v Italiji. V prostorih Mohorjeve knjigarne v Celovcu so istega večera odprli razstavo likovnih del tržaškega umetnika Edija Žerjale. Pri slednji pobudi je sodelovala celovška Družba sv. Mohorja, ki je tudi priredila v Tischlerjevi dvorani v Šlomškovem domu srečanje s tržaškim pisateljem prof. Alojzom Rebulo na katerem so predstavili javnosti njegovo novo knjigo »Oblaki Michigana«. Gre za dnevnik, ki ga je Rebula pisal, ko je obiskal kraje, v katerih je deloval Friderik Baraga. Knjigo pa je izdala Celovška Mohorjeva družba.

Primorski dnevi na Koroškem se bodo nadaljevali še v petek, 18., ko bodo v Modestovem domu v Celovcu priredili okroglo mizo na temo »Manjšina kot posrednik med manjšino in večinskim narodom«. Zaključna prireditev v nizu teh dnevov pa bo koncert mešanega pevskega zbora »Lojze Bratuž« iz Gorice, ki ga vodi prof. Stanjo Jericijo. Koncert bo v Kulturnem domu v Ledincih, soprireditelji pa so SPD »Rož« iz Št. Jakoba, SPD »Jepa - Baško jezero« iz Loč in KD »Peter Markovič« iz Rožeka.

Občni zbor sindikata slovenske šole

V ponedeljek, 14. t. m., je bil v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu 28. redni občni zbor sindikata slovenske šole.

Zborovanje slovenskih šolnikov se je začelo z govorom tajnika sindikata Stanka Skrinjarja, ki je v svojem posegu obrazložil zakaj je prišlo do zamude pri sklicanju občnega zbora in razčlenil najvidnejše probleme, ki spremljajo življenje slovenske šole. V svojem posegu je opozoril na vprašanje univerzitetnega izobraževanja šolnikov in na vprašanje reforme osnovne šole. S tem v zvezi je namreč vprašljiva tudi rešitev organika učnih moči, posebno pozornost pa po njegovem mnenju zasluži vprašanje učbenikov in usposabljanja učiteljev. »Za rešitev teh vprašanj,« je nadaljeval

Skrinjar, »bi morali poskrbeti šolski nadzorniki, deželni pedagoški zavod IRRSAE in univerza. V naši deželi pa univerze nimajo ne kadrov ne struktur za usposabljanje učiteljev v slovenskem jeziku. Slovenskih nadzornikov nimamo. Pri IRRSAE že eno leto dela samo ena učiteljica, vsi ostali, ki so zaprosili in so bili vključeni v lestvice za sprejem v službo, so se odrekli.« Ob zaključku svojega posega je Skrinjar opozoril še na vprašanja, ki jih bo moral reševati novi odbor sindikata slovenske šole. V glavnem sta to reformi višje in osnovne šole in še vprašanje nove delovne pogodbe.

Tajnikovemu poročilu je sledilo blagajniško poročilo, ki ga je prebrala Marija Besednjak. Marko Paulin pa je v svojem posegu razčlenil sedanjo stvarnost slovenske šole na Tržaškem. Stanje, ki je izhajalo iz tega poročila, se je izkazalo za precej zaskrbljivo. Med drugim je za sedanjo stvarnost slovenske šole značilno dejstvo, da ena sama didaktična ravnateljica skrbi za pet ravnateljstev.

Živka Marc je svoj poseg osredotočila na vprašanje reforme višje srednje šole. Zazelela pa je tudi da bi v novem vodstvu Sindikata slovenske šole bili vključeni po en predstavnik vsake višje srednje šole.

Volitve so pokazale drugačno voljo. V izvršni odbor so izvolili dve vzgojiteljici, sedem učiteljev, dva profesorja nižjih srednjih šol in dva višjih srednjih šol.

Zanimivo je, da je občni zbor potekal v bistvu brez vsakršnega posega, brez debate, ki bi poživila in pokazala zanimanje s strani članov in članic.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
Ettore Petrolini

CHICCHIGNOLA

V petek, 18. oktobra, ob 20.30 v Domu »A. Sirk« v KRIZU.

V Nabrežini se položaj zapleta

Devinsko-nabrežinski občinski svet se je ponovno sestal v ponedeljek, 14. t.m., da bi izvolil novega župana in novi občinski odbor. Od majskih upravnih volitev je že poteklo pet mesecev, vendar je ta občina še vedno brez nove uprave. Predstavniki dosedanje večine (KPI, Ssk in PSI) so imeli mnogo pogovorov, a niso dosegli sporazuma za obnovitev zavezništva.

Na zadnji seji občinskega sveta je Igor Tuta v imenu socialistične svetovalske skupine predlagal enotedensko odložitve seje, da bi se skušala najti rešitev, po kateri bi občina imela trdno večinsko upravo. Potrdil je veljavnost kandidature socialističnega svetovalca Vittorina Caldija za župana, a je pristavil, da je njegova stranka pripravljena sprejeti tudi kompromisno rešitev, tako da bi pol mandatne dobe vodil občino slovenski župan, drugo polovico pa italijanski. Predlog socialistične Tute, ki je svoja izvajanja bral v italijanskem jeziku, je dosegel soglasje skoraj vseh svetovalcev. Za predlog se je izjavilo 19 od skupnih 20 svetovalcev. Proti je bil le predstavnik misovske stranke.

Kot smo zvedeli, so se v torek, 15. t.m., sestali predstavniki socialistične stranke in Slovenske skupnosti. Za socialiste se je seje udeležil tudi pokrajinski tajnik Seghe. Ta je potrdil veljavnost izvajanja, ki so bila pred dnevi objavljena v Primorskem dnevniku, da za socialistično stranko nikakor ne prihaja v poštev možnost potrditve, oziroma obnovitve koalicije, ki je vodila devinsko-nabrežinsko občino v zadnjih letih. To stališče je potrdil tudi prisotni tajnik strankine nabrežinske sekcije.

V občini nastaja torej nov položaj. Stanje bo predmet poglobljene razprave na zborovanju širšega odbora in kandidatov Slovenske skupnosti, ki bo v petek, 18. t.m., v občinski knjižnici v Nabrežini. Tajništvo sekcije je sklenilo sklicati širši posvet na seji, ki je bila v sredo, 16. t.m.

Niz koncertov »Repentabor« na pobudo skupine Gallus consort

Glasbena skupina »Gallus consort« je v našem prostoru že poznana in uveljavljena. Že nekaj jeseni zapovrstjo pa nas obogatijo z lepimi glasbenimi doživetji, na koncertih s skupnim naslovom »Repentabor«.

Tudi letos je »Gallus consort« v sodelovanju z deželnim sedežem RAI in pod pokroviteljstvom Tržaške pokrajine priredil štiri koncerte. Od teh so prvi trije bili v romarski cerkvi na Repentabru, zadnji pa v avditoriju A deželnega sedeža RAI v Trstu.

Niz koncertov je nosil podnaslov »glasbeni popoldnevi stare in sodobne glasbe«. Zanimiva značilnost letošnjih glasbenih popoldnevov pa je bila ta, da so se pobudniki odločili za monografske koncerte. Na prvem koncertu, 22.9. t.l., so izvajali dela G. F. Handla. Izvajalci, čembalistka Dina Slama, flautista Miloš Pahor in Erika Slama ter Irena Pahor, ki je igrala na violi da gamba, so nastopili v Triosonati za dve prečni flauti in basso continuo. Izvajali pa so še dve skladbi, ki jih je Handel napisal za motiv mehanske ure z eno in dvema kljunastima flautoma, Zwolf Fantasien za čembalo in še eno Triosonato za dve kljunasti flauti in basso continuo.

Koncert, ki je bil v nedeljo, 29.9., je bil posvečen J. S. Bachu. Na tem koncertu so poleg naših glasbenikov nastopali še priznani avstrijski umetniki Gertraud, Johanna in Wolfgang Gamerith. Izvajali so štiri Bachove Triosonate. Tudi ta koncert je privabil na Repentabor veliko ljudi, ki so izvajalce nagradili s toplim ploskanjem.

Tretji koncert, prve oktobrske nedelje, je bil posvečen Amandusu Ivančiču (1720?-1780?). To je skladatelj, ki je ustvarjal na slovensko-hrvaškem kulturnem področju in je gotovo zanimiv tudi za sodobnega poslušalca. Flautist Miloš Pahor, violist Andrea Albertani, čembalistka Dina Slama in Irena Pahor, ki je igrala violi da gamba, so izvajali Ivančičeve Sonate a tre za flauto, violi in basso continuo od I. do V. skladbe.

Veliko presenečenje in pomemben kulturni dogodek pa je pomenil zaključni kon-

cert v nedeljo, 13. 10., ko so v avditoriju tržaškega sedeža RAI izvajali dela sodobnega slovenskega skladatelja Primoža Ramovša. Koncert je slovenska radijska postaja tudi predvajala v neposrednem prenosu.

Številni izvajalci so nam predstavili prerez skozi Ramovšovo ustvarjalno dejavnost. Koncert se je začel z izvedbo Psalma 50 iz l. 1948 za ženske glasove in orgle, pri katerih je sedel Andrej Pegan. Pele pa so: Katja Bizjak, Eva Žarjul, Tamara Petaros, Irena Pahor, Dina Slama in Erika Slama. Sledili sta Dve uspavanki za flauto in klavir (1958). Izvajali sta ju Erika Slama in Dina Slama. Erika Slama in Janko Ban sta predstavila Tri nokturne za flauto in vibrafon. Krstno izvedbo pa je doživela skladba Studio iz l. 1982 za kljunasto flauto, violino, violončelo in klavir. Izvajali so flautist Klemen Ramovš, violinistka Paola Veronese, čelistka Alessandra Campana in pianist Tullio Simonetti. Quartetto Traversiere (Miloš Pahor, Erika Slama, Daniele Porcile in Stefano Bais) je izvajal Nokturno (1938) za štiri flaute. Skladatelj sin Klemen Ramovš je s kljunasto flauto virtuosno predstavil skladbo Sygigma iz l. 1984. Miniature, ki jih je Primož Ramovš napisal letos na pobudo skupine »Gallus consort« za flauto in gambo, sta izvajala Miloš Pahor in Irena Pahor. Skladba je doživela svojo krstno izvedbo.

dalje na 6. strani ■

40-letnica Zveze obrtnikov

V nedeljo, 13., in ponedeljek, 14. t.m., je Tržaška pokrajinska zveza obrtnikov, ki je včlanjena v vsedrjavno obrtniško zvezo Confartigianato, slovesno proslavljala svojo 40-letnico.

Ob tej priložnosti so pripravili zanimivo in pestro razstavo na Pomorski postaji, kjer so se tudi odvijale vse jubilejne prireditve. Pričele so se s slovesno mašo, ki jo je daroval tržaški škof Lorenzo Bellomi. Ostale pobude v popoldanskih urah pa so bile posvečene modi in frizerjem ter estetistom. Lep odmev je dosegla predstavitev knjige »Obrt v Trstu«, ki izpričuje bogato obrtniško tradicijo tržaškega mesta. Zanimivo razstavo na Pomorski postaji so si v ponedeljek ogledali tudi številni šolarji in dijaki. Tržaški obrtniki pa so ob tem jubileju razpisali dve štipendiji za diplomski nalogi o tržaškem obrtništvu skozi zgodovino ter o njegovi vlogi in gospodarskih perspektivah. Slovesnost se je končala v ponedeljek s proslavo, na kateri so sodelovali številni predstavniki oblasti in domačega gospodarstva.

—o—

V Društvu slovenskih izobražencev bo v ponedeljek, 21. oktobra, predaval dr. Darko Bratina, ki bo govoril na temo »Neizkoriščene možnosti za afirmacijo slovenske manjšine preko filma in videa«. Začetek ob 20.30.

KULTURNI DOM NA PROSEKU

Prosekani in vsa njihova kulturna in prosvetna ter mladinska društva bodo odsej imela svoj novi dom v obnovljenem Kulturnem domu, ki ga bodo izročili v uporabo vaški skupnosti v četrtek, 17. t.m., zvečer.

Zadruzi Kulturni dom je namreč po nekajletnem trudu uspelo obnoviti bivšo kinodvorano »Iris« in jo popraviti tako, da ustreza zakonskim predpisom za javno uporabo. Načrte za obnovitvena dela je izdelal Atilij Kralj.

Odprtje Kulturnega doma nedvomno pomeni važno pridobitev za vso vaško skupnost. Zato bodo ta dogodek proslavili z vrsto kulturnih pobud. V četrtek, 17., bosta po slavnostnem govoru nastopila moški pevski zbor »Vasilij Mirk« in ženski pevski zbor »Prosek - Kontovela«. V petek, 18., bo v prostorih Kulturnega doma dru-

gi koncert. Nastopalo bo Godbeno društvo Prosek ob pihalnem orkestru pa bo igral še harmonikarski ansambel podružnice Glasbene matice s Proseka in Kontovela.

V soboto popoldne, ob 18.30, bodo v istih prostorih odprli likovno razstavo Atilija Kralja. Otvoritev bo tudi priložnost za koncert kitarista Igorja Starca.

Amaterski oder »Jaka Štoka« s Proseka-Kontovela pa bo v nedeljo, 20., ob 17. uri, uprizoril igro A. Lingreen »Pika nogavička«. Delo je režiral Branko Kraljevič.

Proseški obnovljeni Kulturni dom je lepa pridobitev ne samo za vaško skupnost. Vsak podoben dogodek je namreč pomemben za vse nas, saj se tako krepi kulturna dejavnost in prisotnost ter aktivnost vseh društev in skupin, ki v njem delujejo ali ga uporabljajo in s tem oblikujejo zamejsko kulturo in narodno zavest.

ADRIANO BIASUTTI POTRJEN ZA PREDSEDNIKA

Medtem ko pišemo, se v deželni svet Furlanije-Juljske krajine zaključuje splošna razprava o programskih izjavah Adriana Biasuttija, ki je bil potrjen za predsednika deželne vlade. V vladi ni bistvenih sprememb glede na prejšnjo sestavo. Demokristjani imajo poleg predsednika osem odbornikov, socialisti štiri odbornike, socialdemokrati in republikanci pa po enega odbornika. V novi vladi ni pred-

Slovesnosti ob 1100-letnici smrti sv. Metoda so privabile v Rim lepo število romarjev iz vsega slovanskega sveta. Med drugimi je bilo prisotnih 600 Slovencev, od katerih 200 iz zamejstva. Velik odmev je ob praznovanju slovanskih blagovestnikov dosegel mednarodni simpozij, ki so ga priredili ob tej priložnosti. Podrobnosti o slovesnostih in vseh pobudah, ki so jih priredili ob tej priliki, bomo objavili v prihodnji številki.

stavnika liberalne stranke, kateri bo po sklenjenem sporazumu pripadalo predsedstvo deželne vlade. Socialisti imajo enega odbornika več, niso pa dosegli svojega glavnega cilja, se pravi izključitve socialdemokratske stranke iz deželne vlade.

Socialistična stranka je za četrtega odbornika predlagala Tržačana Carboneja, tako da ima Trst v novi deželni vladi tri odbornike, namesto dosedanjih dveh (Rinaldija in Nodarija).

V krogih slovenske narodne manjšine v Italiji je povzročila precejšnjo zaskrbljenost vsebina nastopnega govora predsednika Biasuttija, ker je le medlo in posredno omenil problematiko slovenske narodne manjšine. Svetovalec Slovenske skupnosti Drago Štoka je v svojem govoru ugotovil, da se je Biasutti s svojo izjavo oddaljil od svojih predhodnikov, kar more in mora vzbujati zaskrbljenost. Komunist Boris Iskra je v svojem posegu med drugim naglasil, kako bi morala deželna vlada pojasniti svoja stališča o slovenski manjšini, zlasti pojasniti, kaj pomenita besedi »instrumentalna stališča«, ki ju je uporabil v svojem govoru predsednik Biasutti.

ZASKRBLJENOST STARŠEV IN PROFESORJEV V GORICI

»Člani Zavodnega Sveta Državnega učiteljskega »Simon Gregorčič«, zbrani na seji dne 3. oktobra 1985, ugotavljajo, da je devetletna pogodba med goriško občinsko upravo in Škofijo za najem Malega semenišča, kjer ima svoj sedež več slovenskih šolskih zavodov, že zapadla. Širijo se govorice, da škofija prodaja stavbo nekemu švicarskemu podjetju, če je že ni prodala. Člani Zavodnega sveta se zato z veliko zaskrbljenostjo sprašujejo, kako bo občinska uprava to za naše šolstvo in za celotno slovensko narodno skupnost življenjsko vprašanje rešila, ko bo stavba prodana. Obenem sprašujejo pristojne oblasti, ali res ni več možnosti, da bi bila stavba odkupljena za slovenske šole, ki so v Malem semenišču našle odlično sedež.«

Otvoritev Spacalove razstave v Attemsovi palači v Gorici

Antološka razstava umetnika Lojzeta Spacala pomeni važen kulturni dogodek za našo skupnost. V soboto, 12. t.m., so v prostorih Attemsove palače v Gorici odprli razstavo, na kateri si obiskovalec lahko ogleda 150 del umetnika Lojzeta Spacala.

Na slovesnosti so spregovorili predsednik goriške pokrajine Silvio Cumpeta, ravnateljica goriškega muzeja Maria Massau Don in umetnostni kritik Milko Rener. Govorniki so poudarili pomen te likovne razstave in vlogo ter delo številnih likovnikov tudi slovenske narodnosti, ki so ustvarjali na tem področju. Med drugim je bila izrečena pripravljenost, da se v kratkem priredi razstavo na kateri naj bi bila izpostavljena najbolj reprezentativna dela številnih umetnikov celotnega našega kulturnega območja.

Otvoritev te zadnje Spacalove razstave je potrdila pravilnost take kulturne politike. Prisotnih je bilo namreč presenetljivo visoko število strokovnjakov in ljubiteljev likovne umetnosti. Razstavo si lahko ogledamo do srede decembra. Na raz-

polago pa je tudi bogat trojezični katalog, ki bralce seznanja z likom Lojzeta Spacala in njegovo ustvarjalno dejavnostjo.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

Otvoritvena predstava sezone 1985-86

CARLO GOLDONI

PRIMORSKE ZDRAHE

komedija v treh dejanjih

Režija BORIS KOBAL

Ponovitve:

v soboto, 19. oktobra, ob 20.30 - ABONMA RED F - druga sobota po premieri

v nedeljo, 20. oktobra, ob 16.00 - ABONMA RED G - popoldan na dan praznika

Nadaljuje se vpisovanje abonentov pri blagajni Kulturnega doma.

ZANIMIV KONCERT V GORICI

V Katoliškem domu v Gorici je bil v nedeljo, 13. t.m., zanimiv komorni koncert violinista Tomaža Lorenza in pianistke ALENKE ŠČEK-LORENZ.

Duo Lorenz-Šček se je predstavil z zanimivim sporedom. Izvajala sta Mozartovo sonato za violino in klavir v B duru K 454, Schumannovo sonato za violino in klavir v a-molu, skladbo Ekstreme, ki jo je Primož Ramovš napisal za violino solo, in še Dvorakove Romantične skladbe op. 75.

Popoldanski koncert v Katoliškem domu v Gorici je tudi uradno začel jesensko koncertno dejavnost. Privabil pa je precej občinstva, ki je pozorno sledilo izvedbam priznanih umetnikov.

Igralska skupina ACM - Trst, ki je nastala za proslave METODOVEGA LETA, nastopi v

soboto zvečer, 19. oktobra, ob 20.30 v župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu v Trstu in v nedeljo popoldne, 20. oktobra, ob 16. uri v kapucinski cerkvi na Montuci v Trstu s predstavo dramskega prikaza

BLAGOVESTNIKA Z VZHODA

Delo je prirejeno za nastop v cerkvi.

Avtor: prof. Ivan Artač

Režiser: Adrijan Rustja

Glasba: prof. Dina Slama

Sodelujejo: igralka, igralci, skavti in skupina cerkvenih pevcev iz Mačkolj.

Na obe predstavi toplo vabita: Župnijska skupnost pri Sv. Ivanu in Verska skupnost pri Kapucinih.

»Nediški puobi« so posneli kaseto

V Podbonescu so v soboto, 12. t.m., predstavili javnosti kaseto, ki so jo posneli »Nediški puobi«, vokalni ansambel Benečanov, ki je v 17 letih svojega delovanja dokazal veliko ljubezen do slovenske, furlanske, a tudi italijanske pesmi, predvsem pa do domačih, ljudskih pesmi. Novo glasbeno kaseto smo dobili na pobudo kulturno-verskega lista Dom, ki je to delo založilo. Kaseto so predstavili v telovadnici v Podbonescu, kjer ima zbor svoj sedež. Predstavitve je potekala pod pokroviteljstvom občinske uprave in Zveze beneških izseljencev.

Uvodoma je spregovoril predsednik Zadruga Dom Božo Zuanella, ki je poudaril skrb lista za ohranitev slovenskega kulturnega bogastva v Benečiji. Podboneški župan Romano Specogna je čestital zboru ob številnih uspehih, ki jih dosega doma in po svetu, ter mu podelil posebno plaketo. Predsednik Zveze beneških izseljencev

Walter Drescig pa se je spomnil na uspešno gostovanje »Nediških puobov« v Kanadi in Argentini, kar je seveda povezal s pojavom izseljeništvu v Beneški Sloveniji.

Sledil je nastop benečanskih »puobov«, ki so pod vodstvom Bepa Chiabudinija v živo zapeli dvanajst pesmi, katere so posneli na kaseti. Izvajali so slovenske, furlanske in nekatere italijanske pesmi, ki so najbolj priljubljene med izseljenci po svetu.

To ni prvi »diskografski« podvig »Nediških puobov«, saj so pred petimi leti v Ljubljani posneli ploščo, na kateri predstavijo 19 ljudskih pesmi iz Benečije. Ta plošča je doživela velik uspeh pri beneških izseljencih in v sami Benečiji. Gotovo se bo ta uspeh ponovil tudi ob tej novi pobudi, ki potrjuje delavnost in visoko muziciranje tega samoniklega vokalnega ansambla.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Zanimiva razstava arheoloških odkopanin in spremna publikacija

Prejšnji teden so v Trstu odprli arheološko razstavo, ki je posvečena raziskavam Arheološkega oddelka Filozofske fakultete v Ljubljani in Pokrajinskega muzeja v Kopru ter drugih ustanov na področju hriba Ajdovščina pri Rodiku. Razstavo, ki si jo lahko ogledamo v prostori tržaškega Kulturnega doma, spremlja publikacija, ki predstavlja cilje in metode arheološke raziskave na tem področju.

Kdor si je ogledal ali si bo še ogledal razstavo, ki so jo priredili na pobudo Odseka za zgodovino Narodne in študijske knjižnice, bo ugotovil, da ta razstava odpira širok vpogled na gospodarsko in kulturno enoto, ki je živela na tem področju. Organizacijo dela in vseh raziskav ter cilje, ki si jih postavljajo slovenski arheologi, pa nam predstavlja publikacija, ki je v dvojezični obliki izšla ob priliki te razstave.

Uvodoma nam publikacija, ki je v nekem smislu tudi katalog, z naslovom »Rodik - Raziskave Arheološkega oddelka Filozofske fakultete v Ljubljani«, predstavlja področje, na katerem je prišlo do uspešnih in pomembnih izkopanin. Publikacija je razdeljena na več poglavij, v katerih nam Božidar Slapšak predstavlja opravljeno delo. Uvodoma nas seznanja s tem, kako je leta 1975 prišlo do teh arheoloških raziskav in katera ustanove in skupine so bile pri tej akciji sodelujoče. Po teh uvodnih besedah pa nas seznanja z zgodovinskimi in bibliografskimi podatki, ki se nanašajo na Ajdovščino in gradišče na njem. Gre namreč za področje, ki je vzbudilo pozornost slovenskih zgodovinarjev v prejšnjem stoletju. Tako so o njem pisali že Matija Sila v znameniti knjigi o Trstu in njegovi okolici ter Simon Rutar, v Izvestju muzejskega društva za Kranjsko tela 1895, in drugi, med temi ravnatelj tržaškega mestnega muzeja Carlo Marchesetti, ki pa je v svoji knjigi »I castellieri preistorici di Trieste e della regione Giulia« (l. 1903) navajal zelo skope in celo zgrešene podatke o gradišču na Ajdovščini pri Rodiku. Vse to je vplivalo na to, da so šele pred kratkim začeli s sistematičnim delom na tem področju.

Posebno zanimivo je dejstvo, da so raziskovalci začeli poizvedovati tudi po zgodovinskem ljudskem izročilu, ki večkrat hrani, sicer prikriti, elemente o prazgodovinskem izvoru kake sodebne vasi predvsem, ko se začne razčlenjevati mikrotoponomastika. Tako med drugim pravi: »Šele na podlagi skupnega dela zgodovinarjev, arheologov, etnologov, socialnih geografov in še koga bi arheolog lahko tudi polno razumel sporočilo v formule izročila spletenih zgodovinskih podatkov.« S sistematičnim obhodom področja in terenskim ogledom, se je začelo delo, ki je dokazalo, da je področje resnično bogato na arheoloških zanimivostih. Pokazalo se je namreč, da je ohranjenih veliko starodavnih ostalin od predzgodovinske naselitve pa do antične dobe, ko je bilo področje še vedno gospodarsko in družbeno živa enota. Pri raziskovalnem delu pa arheologi ne upoštevajo samo izkopanih predmetov, ampak tudi zgradbe in najdišča. Primerjalno delo ustvari popolnejšo sliko o ureditvi teh naselij. Pri tem se strokovnjaki poslužujejo najsoodobnejših sredstev, ki lahko dajo polnejšo podobo ureditve prostora in gospodarskega izkoriščanja okolice, ki je nekaj bila obljudena. Pri obravnavanju ar-

heoloških odkritij pa znanstveniki poudarjajo tudi pomen in vlogo pokrajine in orografske podobe tal. Tudi glede na kraj, kjer je prišlo do naselitve, se lahko sklepa marsikaj glede na gospodarsko stanje in odvisnost naselij ter prebivalcev. Arheologi zato sklepajo, da je bilo gradišče na Ajdovščini pri Rodiku »matično naselje tega območja, ki ga opazujemo, naselje torej, ki je obvladovalo celoten proces gospodarske izrabe tega prostora — bodisi neposredno ali pa prek podrejenih oz. specializiranih naselbin.« Vsa arheološka izkopavanja dokazujejo, da je ta naselbina doživljala »zadnje razdobje svojega razcveta v 4. in 5. stoletju našega štetja«. O tem priča poznoantična urbanistična ureditev naselja in pisani viri, se pravi rimski napis, ki dokazuje prisotnost Rundiktov (od tod ime Rodik) na tem področju.

V Trstu si torej lahko ogledamo zanimivo arheološko razstavo. Važen dogodek ob tem pa je tudi ta publikacija, ki nudi širši vpogled v zgodovinsko in gospodarsko stvarnost na kraško-br-

nadaljevanje na 7. strani ■

NIZ KONCERTOV »REPENTABOR« NA POBUDO SKUPINE GALLUS CONSORT

■ nadaljevanje s 4. strani

Z nedeljskim koncertom se je torej začel ta niz koncertov, ki gotovo pomeni lep uspeh za skupino »Gallus consort«. Koncerti pa so imeli tudi velik odmev pri občinstvu, saj se je posebno koncertov na Repentabru udeležilo veliko število ljubiteljev baročne glasbe. Zadnjemu koncertu pa je marsikdo sledil ob radiu, ki ga je predvajal v neposrednem prenosu.

VOLITVE V BELGIJI

Na nedeljskih belgijskih političnih volitvah je ohranila večino sredinsko-desničarska vlada ministrskega predsednika Maertensa. Vladna koalicija, ki jo sestavljajo demokristjani, socialdemokrati in dve liberalni stranki bo v novem parlamentu imela 115 od skupnih 212 sedežev. Napredovala je torej za dva sedeža. Uspeh sredinsko-desničarske vlade bo omogočil tudi namestitev preostalih 32 od skupno 48 raket Crise na belgijskem ozemlju. Rahlo so včeraj napredovali tudi socialisti in ekološka stranka na škodo nacionalistov in komunistov. Komunisti niso dosegli odstotka, ki bi jim zagotavljal prisotnost v parlamentu.

Veneti še vedno vznemirjajo

V Književnih listih ljubljanskega Dela je Matej Bor končal konec prejšnjega meseca svoja odkritja o jeziku Venetov in njegovi primerjavi s slovenščino, ki so pod naslovom »Jezik, ki govori tudi današnjemu Slovincu« izhajala v nadaljevanjih od začetka letošnjega avgusta.

Med nasprotniki njegovega tolmačenja venetskih napisov so nekateri jezikoslovci, pa tudi eden vodilnih zgodovinarjev B. Grafenauer, ki je takoj objavil svoj odgovor Mateju Boru in seveda J. Šavliju v Književnih listih. Nato je Bor spet zavrnil Grafenauerja.

Medtem pa so Veneti očitno dobili noge in prišli tudi v Zagreb in še dalje v Beograd. Zagrebški Danas se v svojih komentarjih omejuje na bolj ali manj verno povzemanje iz ljubljanskih listov. Zato pa je toliko odločnejši beograjski tednik NIN, ki je omenjeno polemiko prinesel (29.9.) kot naslovni članek z bombastičnim prizvokom »Jugoslavija brez Slavena«.

Za takšen naslov je polemiko o Venetih primerno ponaredil, ne gre torej za praslavskost Venetov in njih izročilo v današnjih Slovincih, temveč kar za zanikanje slovanske pripadnosti Slovencev, pri čemer se eden podnaslovov v članku glasi »V službi separatista«, v posebnem razdelku pa neki profesor z imenom Sima Čirković vse najnovejše teorije odpravi z zamahom roke, češ da gre za »agresivne diletante« itd.

Vse te polemike odkrivajo, da je bilo zgodovinsko, kar zadeva iskanje pravih korenin Slovencev, pa tudi drugih narodov, res blokirano po unitaristični ideologiji, saj še danes unitaristični krogi politizirajo o separatizmu, če se obravnavajo dogodki izpred tri tisoč let, ako se ne nanašajo na domnevno pradomovino Slovanov nekje v močvirjih za Karpati.

Jasno je, da se takšen pritisk izvaja na zgodovinsko dokaj preprosto. Pred vojno, v centralistični državi, ki je vzdrževala tudi univerze, je bilo treba le dati vedeti, da bo vlada kakemu

zgodovinskemu inštitutu dala več ali manj sredstev, pa je lahko usmerila raziskave in objave v zaželeno smer.

Zadnja številka Naših razgledov (11.10.), ljubljanskega dvotednika za kulturo in družbena vprašanja, pa prinaša tudi odgovor J. Šavlija in p. Tomažiča na ne povsem korektno kritiko študije o Venetih, ki jo je v istem listu (9.8.) priobčil arheolog A. Pleterski.

Posebno pozornost zaslužijo izvajanja p. Tomažiča ki ugotavlja, da navajanje Evgippijevega življenjepisa o sv. Severinu, kar naj bi po A. Pleterskem dokazovalo poromanjenost in pokristjanjenost prebivalcev Norika, dokazuje ravno nasprotno. V Obrežnem Noriku, ki ga je zasedala rimska vojska in kolonija, je bilo več kristjanov, ne v Notranjem. In ti so ostali po odhodu rimske vojske brez zaščite. Pomagal jim je Severin, ki je imel tudi pri poganih ugled.

Uredništvo lista pojasnjuje, nadalje, da je samo dalo v podnaslov h kritiki Pleterskega dokaj izzivalen napis, češ da bi bil po Šavlijevi metodi lahko celo Kristus Slovenec in se opraviči, ker je s tem pač prizadelo tudi versko prepričanje kritiziranega Šavlija. Obenem pa pojasnjuje, da je to storilo zaradi raziskovalne metode slednjega, ki da drastičen zgled, do kakšnega rezultata lahko pripelje neprimerna metoda.

Presenetljivo pa je, da niti A. Pleterski niti uredništvo ne nakažeta, kakšna bi morala pravzaprav biti za takšno študijo primerna metoda? Če bi bralec sodil po tem, kakšen slog je za svojo kritiko uporabil A. Pleterski, ki sprva obljubi, da se bo držal le strokovnosti, potem pa to pozabi in preide na politično obsodbo študije o Venetih kot protijugoslovanske (za dogodke pred tri tisoč leti?). Ali pa pritegnitev Kristusovega imena, da bi vse izpadlo bolj banalno.

Zdi se, da si kulturna polemika v slovenskem svetu še ni ugledala poti in da se bomo na nekaj uglajenosti morali še navaditi. I.J.

PREVOZI MED ITALIJO IN AVSTRIJO

Italija je pristala na več olajšav v korist avstrijskih avtoprevoznikov, ki službeno prihajajo na to stran meje. To je sad večdnevni pogovorov, ki so bili v preteklih dneh na ravni strokovnjakov na Dunaju. V petek, 11. t.m., sta za pogajalno mizo sedla tudi pristojna ministra Signorile na italijanski strani in Lacina na avstrijski. Med drugim je bilo sklenjeno, da se bo znatno povečalo število pooblastil, da bodo zmanjšane nekatere davčne dajatve in tudi cestnina v obeh državah, začasno pa bodo znižali tudi stalni davek, ki je doslej znašal za avstrijske avtoprevoznike 18 tisoč lir na tono. Odslej bo ta taksa znašala 6 tisoč lir. Ta ukrep bo veljal do prihodnjega septembra, ko bodo določili dokončno takso.

—o—

V Južni Afriki so v nedeljo, 13. t.m., ubili tri črnce in enega belca. Slednji je bil vojak. Policija v svojem običajnem vsakodnevem poročilu trdi, da je bilo tudi 12 ljudi ranjenih. V kraju Zwelintawa je skupina črncev zažgala hišo, v kateri je zgorel gospodar. Policija je nanje streljala in enega ubila.

—o—

ZANIMIVA RAZSTAVA ARHEOLOŠKIH ODKOPANIN IN SPREMNA PUBLIKACIJA

■ nadaljevanje s 6. strani

kinskem področju v pozno železni dobi in v prvih stoletjih po Kristusu. Gre za raziskave, ki gotovo niso še dokončne. Ze opravljeno delo pa gotovo pomeni važen doprinos slovenske arheologije za boljše poznavanje zgodovine krajev, ki jih danes naseljujemo Slovenci.

Ob premierni predstavi nove sezone Slovenskega stalnega gledališča v Trstu

Ko nam je pred letom dni Slovensko stalno gledališče v Trstu za uvod v 40. sezono pripravilo Linhartovega MATIČKA in s tem načelo preusmeritev repertoarne politike, so bila mnena o upravičenosti iskanja ljudskosti v poklicnem gledališču dokaj deljena. Obračun sezone z rekordnim številom ponovitev in obiska je tudi s statističnega vidika potrdil izbiro, ki jo naša gledališka hiša nadaljuje tudi v pravkar pričeti novi sezoni. PRIMORSKE ZDRAHE pa so brez dvoma najnaravnejši nadaljevalec politike približevanja okusom in pričakovani abonentov in vseh, ki sledijo našemu gledališču.

Ruplova prireditev Goldonijeve komedije je marsikomu sedanje srednje in starejše generacije ostala še živo v spominu, čeprav je od zadnje postavitve preteklo že 30 let. Nič čudnega, če so že v odmoru in po predstavi padale primerjave, čeprav odrska komparacija nikakor ni in ne more biti aritmetična enačba, še posebej v primerjavi postavitev, ki ju ločijo tri desetletja naglega razvoja ne samo dramske umetnosti, pač pa življenja, navad, okusov.

Goldonijev tekst ostaja kljub elementarnosti dogajanja in zapleti brez presenečenj sprejemljiv, lahkoten, marsikdaj zabaven, tu pa tam celo poetičen.

Režiser Boris Kobal je skušal izluščiti iz vsake iztočnice pristnost ljudske modrosti, epike in lirike, našel je celo možnost, da je svojo postavitev vključil v točno opredeljeno zgodovinsko obdobje, ki gre od zadnjih let avstroogrškega cesarstva do začetka fašistične ere. Nastala je predstava, ki ima s prejšnjimi postavitvami skupen le tekst, osnovna zamisel pa je povsem nova, lahko bi celo rekli pristen proizvod današnjih dni. Predstavi je dal komedijski ritem, ki je prišel do izraza predvsem v drugem delu, medtem ko bi se verjetno tempo prvega dela

dal še poživiti. Enostavno sceno, ki se dobro vključuje v sklop, je zamislil Marjan Kravos, kostume pa Alenka Bartl. Izvirno glasbo, ki spremlja in tolmači določene prizore, škoda, da brez vsake povezave s primorsko glasbeno tradicijo, je napisal Giampaolo Coral.

Igralski ansambel je v celoti dal vse od sebe. Silvij Kobal je ustvaril z jecljajočim Lipetom enkratno figuro z izredno bogato paletno izraznega in čustvenega razpona v smislu humorja in človečnosti kot ga je v zgodovini filma znal prikazati le Totò. Z jezikavostjo in temperamentom sta se izkazali Tona Zlata Rodošek in Vana Mire Sardoč, pa tudi Pepka Mirande Caharija, Urška Bogdane Bratuž in Terezka Maje Blagovič. Do podrobnosti so izdelani moški liki Jožeta Alojza Miliča, Tineta Vladimira Jurca, Giovannina Toneta Gogale, Tomaža Stojana Colje, Drobanta Adrijana Rustje, Matevža Staneta Starešiniča in še posebej adjunkta Antona Petjeta.

Predstava, ki jo je premierska publika sprejela zelo prisrčno in z vrsto aplavzov pri odprtem odru, je žela mnogo uspeha tudi pri ponovitvah.

Saša Rudolf

—o—

NOVA KOMISIJA ALPE-ADRIA

V Gradcu so pred dnevi umestili novo komisijo delovne skupnosti Alpe-Adria. Komisija se bo posebej ukvarjala s problematiko kmetijstva, gozdov in visokogorskega kmetijstva. Za začetek bodo sestavili seznam vseh raziskovalnih zavodov, ki delajo na teh področjih v desetih deželah in republikah, ki sodelujejo v Delovni skupnosti Alpe-Adria. Med omenjenimi zavodi naj bi prišlo do plodnih izmenjav in sodelovanja.

Hubert Bergant

SLOVENSKA ORGELSKA GLASBA V XIX. IN XX. STOLETJU

IV.

Ob Stanku Premrlu sta se na orglarski šoli razvili dve izraziti umetniški osebnosti. To sta bila MARTIN ŽELEZNIK (1891-1962) in ANTON JOBST (1894-1981). Železnik, ki se je, predno je prišel na orglarsko šolo v Ljubljano, učil pri Mišelčiču in Hladniku, je po končanem šolanju služboval v Volosku, na Vojskem nad Idrijo, v Tržiču in Sorici, kjer je bil učitelj. Med vojno so ga Nemci obsodili na smrt in nato pomilostili. Po vojni je 1. 1947 prišel v Kranj, kjer je poučeval glasbo na osnovni šoli in gimnaziji. Kot upokojenec je še deset let opravljal službo organista, ki jo je prekinila bolezen leto pred smrtjo.

Železnikove orgelske skladbe so plod temeljite glasbene izobrazbe in železne avtodiscipline. Poleg učiteljevega vpliva se na njih mestoma odraža Bachova slogovna lapidarnost pri oblikovanju tematskega gradiva. To velja predvsem za njegove preludije in fuge. Več svobode si je privoščil v obeh fantazijah. (F-dur, fis-mol), v obeh suitah, največ poguma pa je izpričal v Sonati v C-duru.

V primerjavi z Železnikom, je Jobstovo življenje potekalo veliko bolj umirjeno. Skoraj 70 let je preživel v Zireh na Gorenjskem, kjer je služboval kot organist, istočasno pa poučeval na osnovni in glasbeni šoli ter gimnaziji. S svojimi zbori je prirejal koncerte, ki so bili deležni širokega odmeva. Ves čas je pridno komponiral. Orgelske skladbe, ki so po obliki tradicionalne, vsebinsko pa dokaj samonikle, sta mu izdala italijanska založba Carrara in Društvo slovenskih skladateljev.

Na področju orgelske glasbe pri nas si je pridobil veliko zaslug tudi leta 1899 rojeni MATIJA TOMC, ki ga stavimo ob bok Stanku Premrlu, katerega je s svojo harmonsko drznostjo celo prekašal. Prve glasbene vzpodbude mu je dal Ignacij Hladnik v Novem mestu. Svoje glasbeno šolanje je nadaljeval na Konservatoriju v Ljubljani in na Glasbeni akademiji na Dunaju. Tu je bil eden od njegovih profesorjev znameniti Franz Schmidt, glasbenik izrednega spomina in neusahljive invencije. Tomc, ki je pred vojno in med njo poučeval orgle ter deloma harmonijo in kontrapunkt na Konservatoriju in kasneje na AG v

Ljubljani, se je po osvoboditvi posvetil duhovniški službi v Domžalah. Ta ga ni ovirala pri komponiranju in sodelovanju s Francetom Maroltom in njegovim APZ-jem. Marolt je znal Tomca navdušiti za bogastvo naše folklore. Rezultati tega sodelovanja so najbolj vidni na skladateljevem vokalnem področju. Tomčeva orgelska dela so stilno sorodna z Regerjevo in Schmidtovo orgelsko glasbo. Drzne kromatične modulacije so glavna odlika verjetno najlepše Tomčeve orgelske skladbe, Preludija in fuge v E-duru.

Orglarska šola v Ljubljani je bila odskočna deska tudi za samoniklo glasbeno osebnost BLAŽA ARNIČA (1901-1970). Že v zgodnji mladosti je v Lučah v Savinjski dolini, blizu doma torej, lahko sanjaril ob zvokih tedaj še starega tirolskega glasbila iz leta 1794. Tu se je odločala njegova življenjska usoda. Glasbeno šolanje je po končani orglarski šoli najprej nadaljeval na Konservatoriju v Ljubljani, nato na Dunaju. Arničovo pedagoško delovanje v okviru AG je splošno znano, enako tudi njegov izredni doprinos na področju simfonične glasbe. Blažu Arničju pripisujejo, v zvezi s sporedi dveh njegovih samostojnih koncertov v ljubljanski stolnici jeseni 1935 in jeseni 1936 tudi »Koncert za orgle, trobila in tolkala.« Orgelsko podlago je moral imeti tudi Simfonija — Te Deum, enako kot jo ima 4. simfonija — »Resurrectionis«.

Uspeh obeh koncertov v stolnici je pripomogel k organizaciji samostojnega skladateljskega simfoničnega večera, ki je bil izveden 19.4.1937.

Aleksij Pregarc na Štatenbergu

Z današnjo številko začenjamo objavljati referat, ki ga je tržaški slovenski književnik Aleksij Pregarc prebral na dvodnevem srečanju na Štatenbergu. Srečanje je priredilo Društvo slovenskih pisateljev in se je odvijalo na začetku prejšnjega meseca. Izvajanja Aleksija Pregarca so naredila na udeležence velik vtis, kar med drugim izhaja iz pisanja nekaterih osrednjih slovenskih listov. Referat objavljamo z dovoljenjem avtorja.

(Ured.)

I.

Tema, o kateri bi danes rad spregovoril, je nekoliko tuja osebnim človeškim stiskam, ki jih ponavadi obravnavam v svoji literaturi, je odmaknjena, a je vseeno tema, ki je meni osebno načela kožo in kri, torej najbližja duhu, zaradi katerega sem že v rani mladosti opustil vsakršno namero, da bi bil kaj drugega od tistega, kar je usoda določila, da moram biti: iskren Slovenec namreč; in predvsem človek s povsem človeškimi dimenzijami, ki mu ni tuja nobena skušnjava — pa naj se le nad menoj, poleg mene ali pod menoj kakorkoli spreminja ton in barva, tip božanja ali jakost brč. To ni lahka usoda, je pa zavezujoča.

Prihajam, kot znano, iz našega zamejstva, s slovenskega spornega ozemlja, z ozemlja, ki je z dvomljivo etiko poročeno z različnimi zakonskimi paketi (osimskega tipa) in ki naj bi nam načelno zagotavljali »nunc et semper« možnost naravnega in plodnega vključevanja tako v slovenski kot v italijanski svet in sploh v življenje evropskih narodov, v ožjem smislu, recimo, srednjeevropskih. Sprašujem se, zakaj je to neuresničljivo? Zakaj je to neuresničljivo v letu 1985? Kdo je tega kriv? Kdo je sploh zakrivil, da je to naše področje predmet stalnega nesporazuma, tako sporno razumljeno, včasih sila širokosrčno, včasih pa opredmeteno z ravnodušjem in omalovaževanjem? Včasih z zeleno zavistjo! V teh časih, ko se je že povsem ohladila matična proletarska vzajemnost z »ubogim slovenskim tlačnim delavcem tam doli« (politično-socialna stavka leta 1946 je le grotesken spomin), se je narodna zavest tega »delavca« — »sužnja kapitalističnega nasilja« — boljše rečeno tega »ljudstva« na zapadnem robu Slovenije prekvalificirala; nekdanji zanos je podoben utrujenim gomoljem v zimski ozemljenosti. To zavest, to pripadnost kulturnemu deblu moremo danes drugače zaznavati, drugače označiti. Mu določiti ceno. Nekakšno ceno, ki jo moramo plačevati vsi tisti, ki ostro čutimo upadlost nekdanje narodne zanesenosti ob spremembi vzdušja in ozračja, pomežikovanja ob meji med nekdanjimi nestrpnostmi, celo med nekdanjimi hudimi nasprotniki. Ne bom se spuščal v tvegana ugibanja, zakaj je tako, ker vse to presega okvir mojega miselnega osišča. Še veliko manj mi je do tega, da bi razglabljal, ali je bilo kako odpomoči stanju, ki se je in se obnavlja v miselni evoluciji sopripadnikov mojega rodu. Sem pa prepričan, da le stalno kulturno osveščanje lahko rešuje ta moj rod, le stalni in nenehni poudarek, da smo živo tkivo in hkrati kulturni osebek kulturnega telesa nekega naroda, ki je svojo identiteto znal ohraniti v veliko hujših časih, kot so današnji, in da pri izbiri uveljavitvenih sredstev lahko najdemo tista, s katerimi bi mogli nenehno izpričevati in poudarjati svojo pripadnost, brez najmanjšega manjvrednostnega občutka; ki nam ga vsiljuje maloštevilnost. To moramo doseči, s pomočjo in v prid narodove »celokupnosti«, kajti samo naša ponižnost, malopridnost in samozanikanje nam zavezujejo oči pred obvezujočo zgodovinsko možnostjo, da se odpiramo svetu, in brezkompromisno, rekel bi agresivno razpiramo tam, kjer bi vsak drugi normalen narod že zdavnaj opravljal

Ob tej priložnosti je Stanko Premrl napisal: »Da je prišel naš Blaž Arnič vendar do večjega izvajanja svojih simfoničnih skladb, je popolnoma prav ... Do izvedbe gori navedenih skladb mu je pripomogel naš rojak, prvi dirigent beograjske opere gosp. Ivan Brezovšek in združeni ljubljanski orkestri. Pri izvajanju se je pokazalo, da je Arnič upoštevanja vreden simfonik, sicer ne ravnno prvi in najpomembnejši, kakor se je pisalo ponekod o njem pred koncertom ... a z veseljem in ponosom nas mora navdajati vsako tovrstno ustvarjanje, naj pride od koderkoli, zlasti če se mu kdo posveti s tako odločnostjo kakor prav Arnič!« Ali je Premrl z odrekanjem Arničevega prvenstva na področju simfoničnega ustvarjanja tega pripisoval Lucijanu Mariji Škerjancu, ni razvidno.

LUCIJAN MARIJA ŠKERJANC (1900-1973) je bil v našem glasbenem življenju že kmalu po prvi svetovni vojni deležen velike pozornosti. Anton Lajovic ga je v razgovoru z Izidorjem Cankarjem, ki je izšel v knjigi »Obiski« l. 1919 imenoval »Zvezdo naših prihodnjih dni«. In dalje: »Če bo prihodnost njegova držala, kar začetek obljublja ... mislim, da bo to naša največja glasbena potenca, kar nam jih je usoda doslej naklonila«. Poleg Škerjanca sta bili Lajovicu imeni glasbene prihodnosti še Janko Ravnik in Marija Kogoj.

Naš veliki simfonik je potem v več kot polstoletnem ustvarjalnem obdobju dokazal, da so bile Lajovičeve prognoze upravičene.

O L. M. Škerjancu je že po njegovi smrti govorila tudi v knjigi Josipa Vidmarja »Obrazi« iz l. 1979, in sicer v sestavkih o Mariju Kogoju in Antonu Lajovicu. Na str. 53 omenjene knjige lahko preberemo: »Muzika kakega Puccinija mu je bila samo improvizacija in nič več, od svoje muzike je zahteval veliko več izrazne zgoščenosti in notranje dinamike. Vse to je pogrešal ali vsaj zanikal nasploh tudi pri impresionistih, med katere je z ogorčenjem prišteval Lucijana Marijo Škerjanca, ki je bil zanj prototip lahke improvizirane muzikalnosti, hkrati pa zaradi svoje priljubljenosti in uspešnosti prava in poglobljena nesreča njegovega umetniškega življenja. Kajti za Škerjancem je stal ves tedanji muzikalni vrh; z A. Lajovicem in M. Hubadom na čelu, ki sta, kakor je trdil, s svojim vplivom protežirala samo Škerjanca, vtem ko sta bila do Kogojja očitno nerazpoložena, če ne kar sovražna!«

V isti knjigi je na str. 104 tudi tale zapis: »V okolici in v družbi Marija Kogojja se je pod njegovim vplivom ustalila zelo določena podoba o stanju stvari in odnosov v tedanjem slovenskem muzikalnem svetu. Vrhovni avtoriteti in oblastnika tega sektorja našega kulturnega življenja sta bila Matej Hubad in Anton Lajovic, ki sta složno krojila muzikalne razmere v naši javnosti. Krojila pa sta jih tako, da sta npr. zelo dosledno podpirala Lucijana Marijo Škerjanca, za katerega sta pripravljala vsakršne ugodnosti, vtem ko sta Marija Kogojja baje zatirala, kjer sta ga mogla. Poglavitni umetniški nasprotnik Ko-

goja je bil Škerjanc, o čigar muziki se je Kogoj izražal zelo negativno kot o muziki, ki ne presega impresionistične improvizacije in ki je zvesto nadaljevanje čustveno-romantičnega umetniškega dela Antona Lajovicaja.

Priznam pa, da to ni lahko.

V Trstu imamo praktično vse — Slovenci namreč: trgovska podjetja, tovarne, bančništvo, založništvo, tisk, reprezentativne kulturne ustanove, radijsko postajo, športna in prosvetna združenja — in predvsem šolo. Imamo tudi združenje zdravnikov, pravnikov, jamarjev, filatelistov, šahistov in jadralcev, Slovenski raziskovalni inštitut itd. Imamo tudi tako imenovane »samozvane« profesionalne pisce in ljubiteljske pisce — oboji so nositelji Prešernovih nagrad. Imamo dva akademi-ka. Imamo torej vse ali skoraj vse.

Znamo ob stikih z vami jadikovati in tarnati, ob tem pa velika večina prihaja v Matico z luksuznimi avtomobili in z oblekami iz butikov, velika večina ima še kar znosne plače, veliko je takih, ki imajo več kot dostojne plače. Ob vsem tem prevladuje vzorčna zavest tistih, ki imajo položaj in ponajvečkrat lep dohodek. Gledališki igralci so kljub teatrski stiski v glavnem lastniki svojih stanovanj, nekateri imajo tudi »dačo« in stakne se med teatrskimi kolegi celo kaka »jahtica« (sem tudi član ZDUS-a). Če pa govorimo o kulturi, je ta samoumevno v zakupu tistega, ki trdi, da se profesionalno ukvarja z njo, on sam da je tudi izraz skupnega kulturnega imenovalca in taisti kroji celo kvocient ustvarjalnosti.

Iz tega sklepam, da smo vendarle normalen narod s krizmo velikaštva in uboštva; kot taki bi bili lahko predstraža, recimo kakega ruskega naroda (verjetno bi bilo s tem zadoščeno naši narodni zavesti) ... Smo torej narod, ki zna živeti in uživati tako v hrupu kot v tišini in ponižnosti, res pa je, da živimo v hibridnem stanju že desetletja, potem ko smo izšli zmagoviti in za kratek čas tudi maščevalni iz druge svetovne vojne.

(Dalje)

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

goja je bil Škerjanc, o čigar muziki se je Kogoj izražal zelo negativno kot o muziki, ki ne presega impresionistične improvizacije in ki je zvesto nadaljevanje čustveno-romantičnega umetniškega dela Antona Lajovicaja.

V »Obrazih« je zelo plastično prikazan L. M. Škerjanc kot pianist-interpret: »Kasneje je nekaj večerov olepšal L. M. Š., v katerih mi je preigral, kakor se spominjam, poleg vrste svojih skladb predvsem vse Chopinove Nocturne in ves Dobro uglaseni klavir J. S. Bacha. Škerjanc je muziciral virtuozno, morda celo elegantno. Bil je miren in ni z ničemer kazal, kako sam sprejema muziko, ki jo izvaja. Odigral je kompozicijo in se z rahlo odsotnostjo obrnil k meni, ki sem njemu in komponistu čestital samo z prevzetnostjo, narkar se je zopet mirno vrnil k svojim notam in nadaljeval. Če sem se navduševal, je samo rahlo prikimal, in ni pokazal nič drugega, kakor da je muzika pač njegov svet, v katerem je doma in v katerem mu je najbrž tudi dobro.«

Svoj glasbeni svet si je Škerjanc zgradil postopoma, temeljito in zanesljivo. Postojanke njegovega šolanja so bile: Dunaj, Praga, Basel in Pariz, kjer je, kot nekoč Berlioz v Nacionalni biblioteki s prebiranjem knjig in partitur širil svoje obzorje. Izredno znanje, ki si ga je tako pridobil, spominja kar na Schmidtovo razgledanost. Temu primerna je bila tudi kvaliteta njegovih učnih ur na Akademiji za glasbo v Ljubljani.

(Dalje)